

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์หุ่นมานในรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของหุ่นมานในบทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และฉบับท้องถิ่นต่าง ๆ ในด้านชาดกำเนิด ลักษณะนิสัย และบทบาทของ หุ่นมาน ตลอดจนกลวิธีการสร้าง และการนำเสนอตัวละครหุ่นมานและเพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้การสร้างตัวละครหุ่นมานในเรื่องรามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ แตกต่างกัน

เรื่องพระรามมีที่มาจากอินเดียจากฉบับของวาลมิกิและสำนวนอื่น ๆ เช่น ที่ปรากฏในวิชัยปุราณะ หनुมานนาฏกะ รามายณะของคุลลิตาสที่เรียกว่ารามจริตมานัส รามายณะของทมิฬ รามายณะของเบงกาลี รามายณะของมลายู และสำนวนอื่น ๆ ที่มาจากหนังสือเบ็ดเตล็ดเรื่องพระราม เมื่อนิทานพระรามเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาดโคชอบสำนวนใดก็รับจากสำนวนนั้นเข้ามา อาจรับมาจากแหล่งเดียวกันหรือหลายแหล่ง เช่น อินโดนีเซีย มี “รามกะลิง” มาเลเซีย มี “ทิกายัตศรีราม” กัมพูชา มี “รามเกร” ส่วนประเทศไทย มี “รามเกียรติ์”

ในประเทศไทยมีรามเกียรติ์หลายสำนวน ในราชสำนักน่าจะมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงรัตนโกสินทร์ และแพร่หลายเข้ามาในท้องถิ่น คือ ภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้ จึงทำให้เกิดรามเกียรติ์สำนวนต่าง ๆ ขึ้นในท้องถิ่นจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพราะเนื้อเรื่องสอดแทรกค่านิยม ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเข้าไปด้วย รามเกียรติ์สำนวนอีสาน เช่น เรื่อง พระรามชาดก พระลักพระลาม สำนวนล้านนา เช่น หอorman พรหมจักร ลังกาสิบโห อุตสาบารส และ ปรัมมเหียร สำนวนภาคตะวันตก เช่น รามเกียรติ์วัดขนอน สำนวนภาคใต้ เช่น รามเกียรติ์ฉบับวัดควนเกย และรามเกียรติ์ทุกสำนวนมีลักษณะนิสัยที่เหมือนกันคือ จงรักภักดี กล้าหาญ และฉลาด ส่วนลักษณะนิสัยที่ไม่เหมือนกัน คือ หุ่นมานในรามเกียรติ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รามเกียรติ์ภาคอีสาน และรามเกียรติ์วัดขนอนมีนิสัยเจ้าชู้ ส่วนหุ่นมานในรามเกียรติ์ฉบับล้านนา และรามเกียรติ์วัดควนเกย มีนิสัยไม่เจ้าชู้

หนุมานในรามเกียรติ์แต่ละสำนวนมีสถานภาพติดตัวไม่เหมือนกัน แต่ด้วยความจงรักภักดี และกล้าหาญในการทำสงครามที่เหนือกว่าทหารคนอื่น ๆ ทำให้หนุมานทุก ๆ สำนวนมีสถานภาพแห่งความสำเร็จเป็นทหารของพระรามในที่สุด รามเกียรติ์ฉบับต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง เมื่อผู้แต่งมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน การสร้างและการนำเสนอจึงต่างกัน โดยเฉพาะการสร้างและนำเสนอผ่านตัวละคร คือ หนุมาน เช่น รามเกียรติ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ผู้แต่งมีวัตถุประสงค์ที่จะสอนข้าราชการที่ดี และเพื่อความบันเทิง ผู้แต่งจึงใช้กลวิธีการนำเสนอ และการสร้างตัวละครหนุมานทุกรูปแบบเพื่อให้สมจริงและอยู่ในอุดมคติ การสร้างให้สมจริงจะสร้างตามแบบขนบของนิทานโดยการเน้นความมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติ มีความเก่งกล้าเหนือกว่ามนุษย์ธรรมดา และสมจริงแบบใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น ให้หนุมานมีอารมณ์เหมือนมนุษย์ธรรมดา ส่วนการสร้างตัวละครให้อยู่ในอุดมคติจะเน้นลักษณะที่งดงาม เจ้าชู เป็นวีรบุรุษ เสียสละ มีความสามารถ กตัญญู และยึดมั่นต่อพระมหากษัตริย์

ส่วนการนำเสนอหนุมานก็จะนำเสนออย่างละเอียดทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับหนุมานที่สมบูรณ์ไม่ว่าการนำเสนอทางด้านลักษณะทางกายภาพ ลักษณะนิสัย และคุณลักษณะ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเห็นคุณสมบัติที่ดีของทหารได้แก่ จงรักภักดี กล้าหาญ ซื่อสัตย์ ฉลาดและรอบคอบ ในเวลาเดียวกันก็มุ่งสร้างความบันเทิงด้วยจึงนำเสนอหนุมานที่มีนิสัยเจ้าชู้ตามลักษณะของพระเอกในนิทานทั่วไป ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแต่งต่างกัน รามเกียรติ์ฉบับล้านนา ผู้แต่งมีวัตถุประสงค์ใช้สอนศาสนาอย่างเคร่งครัด จึงใช้กลวิธีในการนำเสนอหนุมานทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่มีลักษณะดีงาม เช่น หนุมานมีลักษณะเป็นผู้มีบุญ ไม่เจ้าชู้ มีความรู้ และเป็นผู้ที่ประเสริฐ ในรามเกียรติ์ฉบับอีสานก็มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอนศาสนาเช่นเดียวกัน เพราะมีการเล่าเรื่องแบบชาดก อย่างไรก็ตามหนุมานในรามเกียรติ์ฉบับอีสานจะมีลักษณะที่แตกต่างจากรามเกียรติ์ฉบับล้านนาในส่วนที่แสดงลักษณะของพระเอกในนิทาน คือ มีนิสัยเจ้าชู้ ส่วนรามเกียรติ์ภาคตะวันตกผู้แต่งมีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง ใช้ในการแสดงหนังใหญ่ ผู้แต่งใช้กลวิธีในการนำเสนอไม่ว่าทั้งโดยตรงและโดยอ้อมทำให้เห็นว่าหนุมานเป็นคนตลก ส่วนในรามเกียรติ์ฉบับภาคใต้มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง ใช้แสดงหนังตะลุง ผู้แต่งใช้กลวิธีในการนำเสนอไม่ว่าทั้งโดยตรงและโดยอ้อมทำให้เห็นว่าหนุมานเป็นคนฉลาดและรอบคอบไม่เป็นตัวตลกดังในรามเกียรติ์วัดขนอน

ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นกลวิธีในการนำเสนอหนุมานส่วนใหญ่จะเป็นโดยอ้อม ทั้งนี้เกิดจากนิทานพระรามในท้องถิ่นมีโครงเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อน ต่างกับวรรณกรรมลายลักษณ์ที่มีการนำเสนอตัวละครอื่น ๆ และมักจะเพิ่มอนุภาคต่าง ๆ ของตัวละครเอกทำให้มีโครงเรื่องที่ซับซ้อนมากขึ้น

ตัวละครหนุมานเป็นตัวละครเอกในนิทานพระราม มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้แต่งและผู้เล่าไม่ว่าผู้แต่งจะใช้กลวิธีใดก็ตาม รามเกียรติ์ทุกสำนวนจะเน้นให้หนุมานเป็นทหารที่ดี รามเกียรติ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แสดงให้เห็นลักษณะของทหารที่ดีของหนุมานอย่างเด่นชัด คือ มีฉันทาธิบดี การทำตามคำสั่งของพระราม วิริยาธิบดี มีความเพียรในการทำงาน จิตาธิบดี มีความสามารถทางการรบ และวิริยาธิบดี รู้จักใช้อุบายในการทำงาน ในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นแต่ละฉบับจะไม่มีลักษณะเหล่านี้ครบถ้วนและไม่เด่นชัด อย่างไรก็ตามลักษณะของทหารที่ดีที่ปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่นทุกฉบับ ได้แก่ฉันทาธิบดี คือ การเป็นทหารที่จงรักภักดี และจิตาธิบดี คือ การเป็นทหารที่มีความสามารถทางการรบ จึงอาจกล่าวได้ว่าไม่ว่าหนุมานจะปรากฏในรามเกียรติ์ฉบับใด ลักษณะที่สำคัญของหนุมาน คือ เป็นทหารที่จงรักภักดี และมีความสามารถทางการรบซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้มีสถานะทหาร

ข้อเสนอแนะ

1.ศึกษาบุคลิกภาพและบทบาทของตัวละครตัวอื่น ๆ ในเรื่องรามเกียรติ์สำนวนต่าง ๆ เช่น ทศกัณฐ์ กุมภกรรณ อินทรชิต

2.ควรมีการศึกษาวิเคราะห์วรรณคดีเรื่องอื่น ๆ ที่มีหลายสำนวนเช่น พระลอ สังข์ทอง ขุนช้างขุนแผน อิเหนา เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง และลักษณะตัวละคร ตลอดจนกลวิธีการสร้างตัวละครเหล่านั้น